

УДК 371.3

ЗНАННЯ: РОЛЬ І МОЖЛИВОСТІ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ДИСТАЦІЙНОМУ ПРОЦЕСІ

Сиротенко Ніна

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Україна

Анотація

Стаття пропонує більш детально розглянути, що собою представляють знання, як інформаційний ресурс, яку роль грають вони в дистанційному навчальному процесі, і, нарешті, дати характеристику різним аспектам використання знань в пізнавальній діяльності.

Abstract

An article proposes a more detail examination about what is knowledge itself as an information resource and what role does it perform at a distance educational process and at last what characteristics can we give for the different aspects of a knowledge application at a cognitive activity.

Вступ

Слово «знання» йде поряд із кожною людиною життєвим шляхом незалежно від того, що саме воно означає. У шкільному віці це слово є чи не найпоширенішим на уроках, але мало хто з учнів розумівся на тому, що в певному разі воно означало і як можна було відчутти, де поняття «знання» допомагало у справі і як саме. Дуже розвинуте і складне поняття! Цікаво, що з цим поняттям поряд завжди згадувалися неодмінні його супутники, такі як «уміння» та «навички». І знову виникали питання, який зв'язок існує між ними, хто кому допомагає формуватися і яким чином. Зупинимося на вже згаданих питаннях, адже саме слово «знання» без додаткових пояснень відповіді не дає. Ще більше питань виникає, якщо ми звернемося до системи оцінювання навчальної діяльності, відомої як Таксономія Блума, де перший рівень має назву «Знання» (Knowledge Level)[1]. Які саме можливості знань мали на увазі творці таксономії, відкриваючи свою систему цілей навчання? Знання як характеристика діяльності тут були обмежені інформацією щодо дат, міст, подій, переліку ознак, визначення обставин певних дій або подій та ін. І тут, як це часто трапляється, переклад оригіналу виявився не досить глибоким. Знання, що мали формуватися на цьому рівні, були призначені ознайомити учнів (а також будь-кого з представників роду людського) із символічними системами значення інформації, тобто літерами у назвах, цифрами у датах, образами та обставинами у подіях та ін. Усі можливості символів, що ми зустрічаємо при отриманні та обробці інформації, були використані на першому рівні організації та оцінювання пізнавальної діяльності [2]. Ми настільки звикли, що перш за все у навчальних закладах нас вчили читати, писати і рахувати, що тепер навіть гадки не маємо замислитися, а навіщо взагалі саме так починалося і продовжується починатися навчання. Використання символічних систем значень, характерні коди та символи для певних галузей науки і техніки, символічний розвиток інформації та ін. – все це не тільки розширює простір нашого розуміння щодо різних форм знання, але й певним чином доводить корисність символів як засобу для їх представлення.

Постановка проблеми

У певному сенсі проблему щодо місця знань у навчальному процесі, а також щодо можливої форми, структури та змісту їх передачі або особистого формування людиною, було вже висвітлено у вступі. Весь навчальний процес складається з передачі, отримання, обробки та ін. зовнішніх знань, які містять науковий, соціальний і культурний досвід суспільства, а також паралельне формування особистих (внутрішніх знань), які можуть також виявитися цікавим варіантом вже відомої зовнішньої інформації, але із змінами, які людина внесла за рахунок власного досвіду. Знання взагалі у діяльності і зокрема використані чи сформовані протягом навчального процесу складають мережеву систему, яка відрізняється різними підходами до співпраці, навіть неочікуваними засобами передачі та ін. Певна інформація (обсяг знань) має стати поштовхом для початку практичної діяльності, але, одночасно, ніяка практична діяльність не спроможна досягти своєї мети без попереднього обмірковування, аналізу і впевненості в обраних засобах на кожному її етапі, навіть давно відомій операції [3]. Справа в тім, що тут у діяльності і на рівні знань, і на рівні виконання втручаються такі цікаві складники як стосунки. Вони можуть, також як і знання (чи інформація), мати зовнішній або внутрішній характер і виникати між всіма учасниками діяльності (у нашому випадку, навчального процесу) незалежно від того, людина це, або засіб чи інструмент, бо навіть техніка, як учасник діяльності, свідомо розрахована на виконання визначених функцій (у тім числі ПК і програми), що вимагає проектування і визначення через потрібні знання оптимальних умов своєї роботи.

Напрями практичного застосування поняття (або категорії) «знання»

Повертаючись на мить до сказаного раніше, можна назвати навчання через спостереження, тобто перейняття вже відомого досвіду. Часто така практика стосується процесу формування певних навичок, де за приклад для копіювання пропонується діяльність майстра. Так само, для створення певної уяви стосовно нової конструкції, небаченого раніше об'єкта або для інформації, яка переводиться з тексту 2D у текст 3D і потрібні додаткові дані для з'ясування деяких фрагментів, використовується ілюстрація з багатьма ракурсами оглядання і, навіть, відокремленими складниками, як носій інформації і форми, і змісту, і відношень, тобто певна система знань. Безперечно така ілюстрація має супроводжуватися детальним текстовим оглядом складників з доведенням особливостей як загальної прийнятої форми конструкції, так і окремих частин. Тут ми зустрічаємо приклад передачі інформації, коли використані різні засоби її

розкриття. Оскільки знання супроводжують як пізнавальний процес, так і будь-яку діяльність з початку до кінця, і це не потребує додаткових пояснень, згадаємо ще дві категорії знань, на які не завжди звертають увагу. Це знання «як», тобто приховані знання щодо процесу (операцій для виконання дій) і знання «що» (явні) щодо розуміння складу дії. Наприклад, знання про мову – це знання «що», бо відомі певні лінгвістичні навички. Знання «що» (їх називають ще пропозиційними або змістовними) не завжди легко обертаються на процесуальні знання «як» [4]. Це свідчить про те, що будь-який, навіть малесенький, фрагмент теорії неодмінно бажано супроводжувати практикою, причому із зростаючим послідовно рівнем методики розв'язання завдань [5]. Особливу увагу слід звернути також на можливість і корисність для формування особистої системи знань такого методичного заходу як групування знань за певними критеріями з метою особистого формування понять як вузлових точок інформаційної мережі. Практичні інструменти для відпрацювання понять можна запропонувати і на етапі теорії (критерії визначення) і на етапі практики (варіанти виконання). Тут викладач використовує не тільки особистий досвід, але й бажаний досвід інших учених і фахівців (можна дати завдання на пошук студентам, не забувши навігацію – де можна знайти. Інакше при негаразді є небезпека загасити мотивацію вже на початку. А мотивація для отримання і формування знань вкрай необхідна!).

Висновки

Запропонований матеріал коротко показує, які складні функції, процеси, утворення і стосунки ховаються за коротким терміном «знання», що призначений визначати рівень якості пізнавальної теоретичної (інформація) і практичної (умови, засоби і результати процесу) діяльності, яка є більшою мірою самостійною і це важливо за умов дистанційного навчального процесу, особливо для сучасної відкритої форми. Діяльність з використанням послуг сучасних соціальних сервісів вбачає поширення знань за рахунок обміну інформацією у діалозі. Саме тоді знання несуть у собі індивідуальність учасника і у відповідь, так само індивідуальну, реакцію опонента. Треба також постійно звертати увагу на урізноманітнення форми представлення знань: образної, оперативної, символічної і символічної, пропозиційної (знання «що»), процесуальної (знання «як»), схематичної, модельованої та ін. Все це збагачує знання.

Список використаних джерел:

1. В.Ю.Биков, В.М. Кухаренко, Н.Г.Сиротенко, О.В.Рибалко, Ю.М. Богачков. Технологія розробки дистанційного курсу: Навчальний посібник/ За ред.. В.Ю. Бикова та В.М. Кухаренка. – К.: Міленіум, 2008. – 324 с.
2. Гарднер, Говард. Структура розуму: теорія множественного інтелекту: Пер. С англ.. – М.: ООО «И.Д. Вільямс», 2007. – 512 с.: ил.
3. Б.Ц. Бадмаев. Психология и методика ускоренного обучения. – М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2002. – 272 с.
4. Большой толковый психологический словарь/Ребер Артур (Penguin). Том 1 (А – О): Пер. с англ. – М.: Вече, АСТ, 2000. – 592 с.
5. Кухаренко В.М., Рибалко О.В., Сиротенко Н.Г. Дистанційне навчання: Умови застосування. Дистанційний курс: Навчальний посібник. 3-е вид./За ред.. В.М.Кухаренка. – Харків: НТУ «ХПШ», «Торсінг», 2002. – 320 с.